

Els trastorns psicossomàtics com a expressió de la interacció mare-fill durant les primeres etapes de la vida

**DR. JORDI SASOT LLEVADOT
UNITAT DE PSIQUIATRIA I PSICOLOGIA INFANTOJUVENIL
CENTRE MÈDIC TEKNON - BARCELONA**

**Et trobo
Sobrevius a lo que et faig
Fins que t'arribo a reconèixer
Com no-jo
T'utilitzo
T'oblido
Més tu em recordes
Et segueixo oblidant
Et perdo
Estic trist**

Donald W. Winnicott (1968)

- **En l'actualitat la teoria psicosomàtica posa el seu accent en les respostes psicofisiològiques amb els estímuls ambientals. Es creu que el pacient psicosomàtic processa l'estrès tant inconscientment com conscientment i li dóna un significat subjectiu.**
- **És aquest significat subjectiu en forma de sensació el que activa les emocions que alhora poden provocar canvis fisiològics i del comportament, i en conseqüència els trastorns psicosomàtics.**

- **En les primeres èpoques de la vida, dins els moments de major vulnerabilitat neurològica, les formes d'interacció mare-fill, quan encara constitueixen una unitat psíquica, són determinants per la comprensió dels trastorns psicossomàtics o malalties psicofiològiques.**

INTERACCIÓ MARE-FILL

ETAPA PRENATAL

ETAPA NATAL

I POSTNATAL

ETAPA PRENATAL

- **“Els problemes de conducta tenen el seu origen abans del naixement i sovint abans de la concepció”.**
Ronald S. Illingworth (1968)

PRIMERS FACTORS DE RISC

- La salut afectiva dels progenitors
- El desig mutu de concepció
- La representació mental del fill

ETAPA PRENATAL

- El nen intrauterí comença a utilitzar els sentits i a interpretar els pensaments i sentiments de la mare.

SENTITS

- OÏDA: 24ª setmana de gestació
- VISTA: 16ª setmana de gestació
- TACTE: 20ª setmana de gestació
- GUST: 20ª setmana de gestació

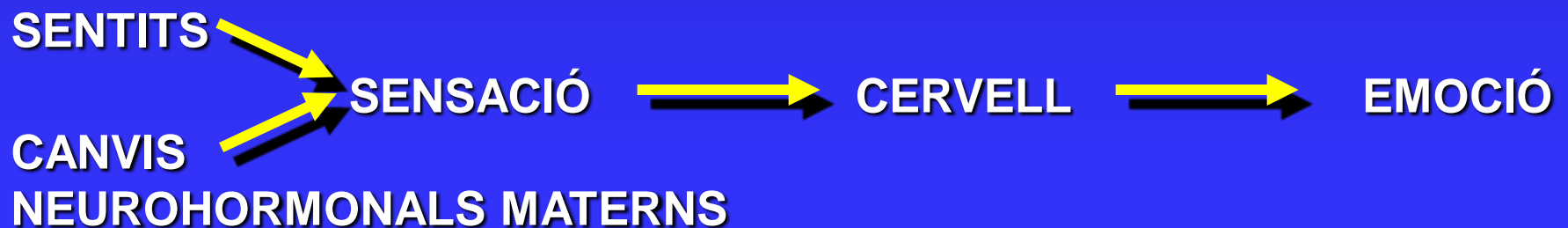
ETAPA PRENATAL

- El nen intrauterí comença a utilitzar els sentits i a interpretar els pensaments i sentiments de la mare.

INTERPRETACIÓ DEL SENTIMENT DE LA MARE

(24ª SETMANA DE GESTACIÓ)

- Els circuits neurològics del cervell es troben prou desenvolupats com per permetre traduir una sensació en emoció.

ETAPA PRENATAL

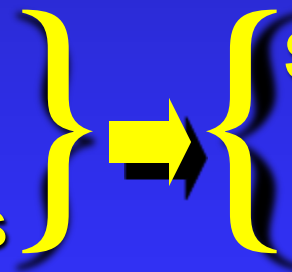
ESTUDIS DE SEGUIMENT DE MARES EMBARASSADES

Lukesch, M. (Universitat Constantine . Frankfurt)

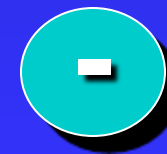
N: 2000 / Mateix nivell sociocultural i grau d'atenció prenatal

Grup mares acceptades

Grup mares no acceptades

Salut física i emocional
dels fills

ETAPA PRENATAL

ESTUDIS DE SEGUIMENT DE MARES EMBARAÇADES

Rottmann, G. (Universitat de Salzburg)

N: 141 / Mateix nivell sociocultural i grau d'atenció prenatal

- **Grup mares ideals (desig conscient i inconscient)**

Embarassos fàcils. Parts menys problemàtics. Nounats física i emocionalment més sans.

- **Grup de mares ambivalents (desig conscient i ambivalència inconscient)**

Problemes de conducta i gastrointestinals postpart.

- **Grup de mares indiferents (rebuig conscient i desig inconscient)**

Actituds apàtiques en la seva interacció afectiva.

- **Mares catastròfiques (rebuig conscient i inconscient)**

Embarassos difícils. Major naixement de prematurs amb baix pes. Alteracions emocionals postpart.

ETAPA PRENATAL

El nen intrauterí és un ser humà que pot sentir i portar una vida emocional activa a partir de la 24ª setmana de gestació.

La principal font d'estímul formadors és la mare. També l'entorn. (Pare).

- **No totes les preocupacions, dubtes o ansietats repercuteixen desfavorablement en el fetus.**
- **Només els patrons de sentiment profund i constant (ansietat crònica / intens rebuig o ambivalència respecte a la maternitat).**

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

El vincle és la relació afectiva especial que s'estableix entre el fetus, nounat o lactant i la seva mare o la persona que el cuida.

Com ha de ser aquest relació afectiva especial?

- **“El vincle es produeix quan existeix una relació càlida, íntima i continua amb la mare, en la que ambdós troben satisfacció i plaer”.**

J. Bowlby

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

PRIMATS SUBHUMANS:

Impronta – Nounat

SERS HUMANS: Vincle – Intrauterí

>24 setmanes de gestació

– Extrauterí

Nounat

<3 er mes de vida

(1 er any de vida)

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

CRONOLOGIA DEL DESENVOLUPAMENT DEL VINCLE

NOUNAT

1er MES DE VIDA

- Girament del cap
- Succió
- Flexoextensió palmar
- Plor (gana – enuig – dolor)
- Resposta amb orientació a la cara, ulls o veu de la mare
- Respostes d'apropament anticipatori al menjar
- Somriure incipient preferent a la mare
- Efecte tranquil·litzador de la suor o de la olor de la llet materna

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

CRONOLOGIA DEL DESENVOLUPAMENT DEL VINCLE

1er MES

3er MES

- Reciprocitat de la mirada
- Balbuceig preferent a la mare
- Somriure social
- Efecte tranquil·litzador del contacte pell a pell amb la mare

4t MES

6è MES

- Recerca espontània i voluntària de la mare
- Demanda postural anticipatòria per ser agafat en braços
- Incipient comprensió de la mare
- Efecte tranquil·litzador de la veu de la mare

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

CRONOLOGIA DEL DESENVOLUPAMENT DEL VINCLE

7è MES

9è MES

- Vincle plenament diferenciat
- Malestar per la separació de la mare
- Plor davant de desconeguts

10è MES

15è MES

- Clar diàleg no verbal amb la mare
- Imitació de la mare
- Rebuda alegre de la mare davant el seu entorn (paradoxa del desinterès actiu)

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

L'absència d'un satisfactori vincle

- **Baixa autoestima**
- **Problemes de relació social**
- **Vulnerabilitat emocional**

ETAPA NATAL I POSTNATAL: EL VINCLE

EL NEN NECESSITA LA SEVA MARE

- **Per la seva seguretat**
- **Pel seu afecte**

LA MARE NO HA DE TENIR LES MATEIXES NECESSITATS PEL SEU FILL

- **Ha de saber descodificar els seus missatges d'interrelació afectiva**
- **Ha de desitjar la felicitat del fill**
  - Mai utilitzant el fill
  - Sempre alegrant-se de sentir-se utilitzada

TRASTORNS DE LA SON

LA SON NORMAL

- > 3r MES DE VIDA: Ha de dormir 5 hores seguides
- > 9è MES DE VIDA: Ha de dormir 10 hores seguides
- > 12è MES DE VIDA: Ha de dormir un total de 12 hores diàries
Ha de conciliar la son espontàniament sol i dins el seu llit

Despertars nocturns (5-7)

TRASTORNS DE LA SON

INSOMNI INFANTIL PER HÀBITS EDUCATIUS INCORRECTES

- Son retardada
- Son avançada
- Son singular

CREAR UN NOU RITME

INSOMNI INFANTIL PER HÀBITS ALIMENTICIS INCORRECTES

Condicionament dels despertars nocturns per gana

TRASTORNS DE LA SON

INSOMNI INFANTIL PER CAUSES PSICOLÒGIQUES

MODEL GENÈTIC DE
MADURACIÓ
NEUROFISIOLÒGICA
DEL LACTANT

MODEL DE
RESPOSTA MATERN
A LES NECESSITATS
BIOLÒGIQUES I
EMOCIONALS DEL
LACTANT

PATRÓ VIGÍLIA-SON

L. Kreisler